

Falla, traques i Aragó

Fa una setmana, en aquesta mateixa pàgina editorial, s'expressava la confiança que l'inici de les commemoracions del 750 Aniversari serviria ja per començar a «recapacitar sobre allò que calia commemorar». Sembla, però, que aquella confiança era excessiva. Sembla que, des de les més altes autoritats del Regne fins a la gent que ha eixit al carrer a contemplar les festivitats, no era precisament aquell el propòsit que els movia. Fa tot l'efecte que, una vegada més, la xaranga, el soroll i la pólvora havien de ser els protagonistes de qualsevol manifestació col·lectiva que en aquest país es puga emprendre. Segurament, després de l'indescriptible desastre dels mesos anteriors, de la sobirana manca d'interès al nivell més alt, dels boicots i de les improvisacions, no podia ser d'una altra manera: els qui finalment han organitzat la festa, i en primer lloc l'actual comissari de les celebracions, possiblement no podien fer ja més del que han fet. Molt probablement, tenen voluntat i capacitat per fer molt més, i de més consistència, els mesos que vindran. Segurament, ho faran.

Però l'espectacle dels dies passats ha estat passablement penós. Al costat d'idees excel·lents, com les alimares de la costa i el volteig universal de campanes, la trista sensació d'una immensa falta de brillantor i de dignitat en les festes de carrer: algun entaulat i ball de plaça, alguna desfílada de moros i cristians, algun pas de carrosses pobres, castells de focs, nanos i gegants, i una falla. Per celebrar el gran dia, les mateixes coses de cada any, d'ací i d'allà, i a més a més moltes a escala reduïda. ¿On ha quedat, doncs, el gran dia, la *gran festa*, el gran i esplendorós acte commemoratiu que haguera tingut el ressò que la gran commemoració mereixia? Ha quedat en no res. I a la televisió espanyola, en els noticiaris del diumenge, la gran commemoració valenciana (centrada en el número del rei i la reina vestint la brusa negra de *campesinos de la huerta*) no ha merescut més extensió ni més atenció que la que habitualment hi és atorgada a qualsevol petita anècdota curiosa. Televisió de Catalunya, evidentment, hi ha dedicat molt més espai i atenció: qui sap si és per això que les altes autoritats de Madrid —hi ha qui diu que amb complaença secreta d'algunes de València— estan mirant

la manera que els valencians deixem de poder veure TV3. En qualsevol cas, el ressò exterior de la nostra gran festa ha estat mínim. Molt menor, per exemple, que l'arribada de la bandera olímpica i del gosset de Mariscal al Moll de la Fusta de Barcelona. Potser perquè a Barcelona, Ajuntament i Generalitat sí que sabien i es creien el que estaven fent, i a València les institucions corresponents ni ho saben ni s'ho creuen.

No s'ho creuen, ací, les nostres més altes institucions, perquè si alguna cosa calia commemorar de debò era la data simbòlica del naixement d'un país i d'un poble. Però el mateix senyor president ha declarat que «el poble valencià existeix des de molt abans» (¿el «poble valencià»

eren els ibers, eren els *mos-saraps* i el *araps*?, ¿quin «poble valencià» hi havia?: els misteris de la història són insondables). Calia recuperar, ja des del primer dia de les festes, la connexió real amb el nostre origen i procés històric. Però també des del primer dia la més elemental veritat d'aquesta història ha quedat vergonyosament amagada i escamotejada: segons la versió oficial, Jaume I, rei d'Aragó, va conquerir València, la va incorporar a la Corona d'Aragó, i punt, ja no cal saber res més. No cal saber ni dir que aquell rei era

català de llinatge i de llengua (sembla com si hagués escrit un *Libro de los Fechos*, i no un *Llibre dels feits*, per exemple), que catalans de llinatge i de llengua eren els autors dels nostres Furs i del nostre *Llibre del Consolat del Mar* (¿o és que van escriure *Fueros* i *Consulado*?), que catalana va ser l'organització de la nostra vida civil, la nostra arquitectura, l'única llengua que la societat valenciana medieval tingué com a pròpia. No val la pena seguir: ignorar que els valencians dels segles XIII, XIV o XV són gent de llengua i cultura catalana, que eren, i *sabien* que eren, gent de llinatge català, és una pura i simple falsificació de la realitat històrica més elemental. Si hem de fer un any de commemoracions sobre aquesta falsificació, més val que ho deixem córrer. Fa mal de creure que, una vegada més, ací ha de prevaldre la ideologia de l'anticatalanisme més idiota, que ha de prevaldre el prejudici, la misèria de la intel·ligència sotmesa al xantatge, la por a la veritat més diàfana. Fa mal de creure, però no és impossible que passe. □